

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/89/2020
Identifikačné číslo spisu: 4108233109
Dátum vydania rozhodnutia: 25.03.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Mario Dubaň
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:4108233109.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Z. P., bývajúcej v X., Š. XX, zastúpenej JUDr. Tímeou Tóthovou, advokátkou so sídlom v Nitre, Školská 3, proti žalovaným 1/ Z. Y., bývajúcemu v H. XXX, zastúpenému žalovanou 2/, 2/ S. Y., bývajúcej v H. XXX, o určenie vecí patriacich do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 18 C 170/2008, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 30. júla 2019 sp. zn. 7 Co 201/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 19. decembra 2017 č. k. 18 C 170/2008-887 zamietol žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala po pripustení zmeny petitu určenia, že nehnuteľnosť nachádzajúca sa v okrese X., v obci H., v kat. úz. H., zapísaná na LV č. XXX, ako parcela č. XXX - záhrada, o výmere 169 m² v celosti a na LV č. XXXX, ako parcela č. XXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 212 m², v podiele 2/3-iny, evidovanom na LV v prospech žalovaných 1/ a 2/, patria do dedičstva po zomrelej H. P., rod. B., narodenej XX. E. XXXX. O trovách konania rozhodol tak, že žalovaným 1/ a 2/ priznal ich náhradu v rozsahu 100 %. O trovách štátu rozhodol tak, že ich náhradu znáša štát. V odôvodnení konštatoval, že v danom prípade mala byť stranou sporu aj sestra žalobkyne H. H. X., ktorá spolu so žalobkyňou prichádzala do úvahy ako dedič zo zákona v prvej dedičskej skupine. Vzhľadom na to, že sa konania nezúčastnili všetci nerozluční spoločníci (dedičia), žalobe nebolo možné vyhovieť vzhľadom na nedostatok vecnej legitímácie vyplývajúcej z hmotného práva. Navyše uviedol, že ak by aj bola splnená podmienka vecnej legitímácie v konaní, na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalovaní 1/ a 2/ nadobudli vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam vydržaním.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 30. júla 2019 sp. zn. 7 Co 201/2018 rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil podľa § 387 ods. 1 C.s.p. a rozhodol o trovách odvolacieho konania. Odvolací súd dospel k záveru, že záver súdu prvej inštancie o

nedostatku vecnej legitímácie žalobkyne daného skutočnosťou, že stranou tohto sporu nebola aj ďalšia dedička po poručiiteľke H. P., rod. B., sestra žalobkyne H. H. X., rod. P., je správny a vychádza z ustálenej rozhodovacej praxe súdov Slovenskej republiky.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, pri podaní ktorého nebola zastúpená advokátom a ktoré bolo spísané samotnou žalobkyňou.

4. Následne dňa 21. októbra 2019 podala dovolateľka opätovne dovolanie (už) prostredníctvom advokátky, ktorá bola určená na jej zastupovanie v predmetnom dovolacom konaní Centrom právnej pomoci rozhodnutím zo 7. októbra 2019, č. sp. KaNR 27595/2019.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal najskôr, či sú splnené procesné predpoklady pre uskutočnenie meritorneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť.

6. Aby dovolanie vyvolalo zamýšľané právne následky a dovolací súd mohol uskutočniť meritorný dovolací prieskum a dovolanie vecne prejednať, musia byť splnené všetky podmienky jeho prípustnosti. Civilný sporový poriadok vyžaduje, aby dovolanie bolo podané na to oprávnenou osobou (§ 424 až § 426 C.s.p.), v zákonom stanovenej lehote (§ 427 C.s.p.), smerovalo proti prípustnému predmetu dovolania (§ 419 až § 423 C.s.p.) a spĺňalo zákonom vyžadované náležitosti vrátane osobitnej podmienky povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní (§ 428 a § 429 C.s.p.). Podmienky prípustnosti dovolania sú vzájomne previazané; pre úspešné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku musia byť splnené nielen všetky kumulatívne, ale zároveň súčasne.

7. Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

8. Z citovaných ustanovení vyplýva, že právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla 2016, stanovujúc osobitnú podmienku dovolacieho konania, vyžaduje, aby bol dovolateľ (okrem prípadov, na ktoré sa vzťahuje § 429 ods. 2 C.s.p.) v dovolacom konaní obligatórne zastúpený advokátom a aby podané dovolanie bolo advokátom spísané. Požiadavka povinného právneho zastúpenia sa vzťahuje už na fázu podania dovolania. Ak dovolateľ dodatočne splnomocní advokáta a tento spíše „nové“ dovolanie až po uplynutí zákonnej lehoty na jeho podanie, podmienka povinného právneho zastúpenia splnená nie je.

9. Postup súdu prvej inštancie v prípade nesplnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania v zmysle § 429 ods. 1 C.s.p. upravuje ustanovenie § 436 ods. 1 C.s.p., podľa ktorého vtedy, keď má dovolanie vady podľa § 429 C.s.p. a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 C.s.p. poučený v odvolacom konaní, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie vád a poučí ho o následkoch neodstránenia vád dovolania.

10. Ustanovenie § 436 ods. 1 C.s.p. teda predstavuje jedinú (výnimočnú) procesnú situáciu, v ktorej súd prvej inštancie prihliada na existenciu vád dovolania a dovolateľa vyzýva na ich odstránenie. Tento postup súdu prvej inštancie sa týka výlučne vád dovolania v zmysle § 429 ods. 1 C.s.p. a ich výskytu v prípade absencie (alebo nedostatočného) poučenia dovolateľa odvolacím súdom.

11. Procesná situácia, pri ktorej súd prvej inštancie prihliada na vady dovolania a dovolateľa vedie k ich odstráneniu, nenastáva v prípade existencie väd podľa § 429 C.s.p. vtedy, keď bol dovolateľ riadne poučený odvolacím súdom o náležitostiach dovolania a zastúpení dovolateľa v dovolacom konaní (rovnako táto situácia nenastáva pri zistení iných väd, než sú vady dovolania v zmysle § 429 C.s.p.). V takom prípade súd prvej inštancie dovolateľa nevyzýva na odstránenie väd dovolania a spis bez ďalšieho predkladá na rozhodnutie dovolaciemu súdu.

12. V prejednávanej veci z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa napadla dovolaním rozsudok Krajského súdu v Nitre z 30. júla 2019 sp. zn. 7 Co 201/2018. Toto rozhodnutie, ktoré podľa doručenky prevzala prostredníctvom vtedajšieho právneho zástupcu 15. augusta 2019, obsahuje riadne poučenie o prípustnosti dovolania, lehote na podanie dovolania, o náležitostiach dovolania a povinnom zastúpení advokátom v dovolacom konaní (§ 393 ods. 1 C.s.p.). Dovolanie žalobkyne bolo podané osobne na súde prvej inštancie dňa 9. septembra 2019. Dovovateľka pri jeho podaní nebola zastúpená advokátom ani advokátom nebolo spísané, pričom v ňom uviedla, že požiadala o ustanovenie advokáta pre dovolacie konanie. Následne dovolateľka dňa 21. októbra 2019 predložila splnomocnenie pre svoje zastupovanie v dovolacom konaní udelené advokátke JUDr. Tímei Tóthovej a súčasne doručila dovolanie so všetkými náležitosťami v zmysle § 428 a § 429 C.s.p.

13. Aby boli splnené všetky podmienky prípustnosti dovolania a dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum, je procesnou povinnosťou dovolateľa podať a formulovať svoje dovolanie tak, že pri zachovaní podmienky včasnosti jeho podania zároveň bude splnená podmienka náležitosti dovolania vrátane povinného právneho zastúpenia v zmysle § 429 C.s.p. To znamená, že ak nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu, dovolateľ je povinný v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré dovolaním napáda (§ 427 ods. 1 C.s.p.), podať dovolanie právne perfektné, t. j. spĺňajúce všetky zákonom požadované náležitosti v zmysle § 428 a § 429 C.s.p.; prípadne vady už podaného dovolania v tejto lehote odstrániť tak, aby všetky zákonom požadované náležitosti spĺňalo. (Jediná výnimočná procesná situácia, kedy súd poskytne dovolateľovi dodatočnú lehotu na odstránenie väd, sa týka výlučne vady podľa § 429 ods. 1 C.s.p., a to len za predpokladu absencie resp. nedostatočného poučenia dovolateľa odvolacím súdom; o čo ale v prejednávanej veci nešlo). Opačný záver, podľa ktorého ak by pre právne relevantné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku pri zachovaní stanovenej dvojmesačnej dovolacej lehoty postačovalo len podanie akéhokoľvek blanketného, neúplného, nesprávneho alebo nezrozumiteľného dovolania a dovolateľ by mohol vady takéhoto dovolania účinne odstraňovať aj po uplynutí tejto lehoty (v podstate až do vydania rozhodnutia odvolacím súdom), je v rozpore s koncepciou prísneho režimu koncentrácie sporového konania, ktorá sa vzťahuje na inštitút dovolania upravený Civilným sporovým poriadkom (porov. § 430, § 434, § 427 ods. 1 v spojení s § 436 ods. 1 a contrario C.s.p.), ako aj s ustanoveniami zákona vymedzujúcimi podmienky prípustnosti dovolania (§ 419 až § 435 C.s.p.).

14. Pokiaľ teda v prejednanom spore dovolateľka podala v stanovenej lehote dovolanie s vadami podľa § 429 C.s.p., a tieto boli dodatočne odstránené podaním daným na poštovú prepravu 21. októbra 2019, teda zjavne po uplynutí lehoty na podanie dovolania (§ 427 ods. 1 C.s.p.), dovolací súd uzatvára, že dovolateľka nebola právne zastúpená advokátom vo fáze podania dovolania a podala dovolanie, ktoré nebolo spísané advokátom, hoci bola o tejto osobitnej podmienke dovolacieho konania riadne poučená v odvolacom konaní. Vzhľadom na okolnosti preskúmaného prípadu dovolací súd dodáva, že rozhodnutie o priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci dovolateľke bolo vydané dňa 7. októbra 2019 (v rámci lehoty na podanie dovolania), a bolo teda povinnosťou advokátky postupovať v záujme svojej klientky s odbornou starostlivosťou a podať dovolanie včas. Keďže podmienka povinného právneho zastúpenia dovolateľky advokátom nebola splnená úplne, počas celého dovolacieho konania, dovolací súd dovolanie žalobkyne proti rozhodnutiu odvolacieho súdu odmietol podľa § 447 písm. e/ C.s.p., v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak neboli splnené podmienky podľa § 429 C.s.p.

15. Záverom dovolací súd uvádza, že obdobný právny názor na vec zaujal tiež v rozhodnutiach sp. zn. 4

Cdo 190/2019 (R 39/2020), 4 Cdo 10/2018 a 4 Cdo 160/2017. Tento záver bol vyhodnotený ako ústavne konformný a udržateľný aj Ústavným súdom Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. IV. ÚS 489/2018, publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 79/2018, v ktorom ústavný súd vyslovil, že ak obligatórnou náležitosťou dovolania je podľa druhej vety § 429 ods. 1 C.s.p. jeho spísanie advokátom, je potom logické, že nedostatok tejto podmienky možno odstrániť len v lehote na podanie dovolania, keďže ide o podmienku, ktorá musí byť splnená už pri jeho podaní. Je preto na dovolateľovi, aby v súlade so zásadou „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. „bdelým patrí právo“, predložil v zákonom stanovenej lehote také dovolanie, ktoré bude spĺňať všetky zákonom ustanovené náležitosti.

16. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.).

17. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.